

ÖNERŐ ÉS ÖNAZONOSSÁG

A MAGABÍRÓ ORSZÁG LÉTREHOZÁSÁNAK LEHETŐSÉGE

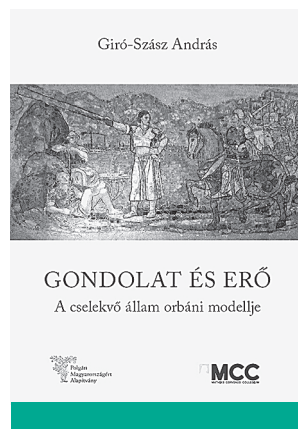
G I R Ó - S Z Á S Z A N D R Á S

Sokszor előfordul, hogy a kormányok mögött álló politikai erők és pártok valóságos nemzetstratégiai kérdésekben való kiegyezésképtelenség okán, valamint sokszor politikai és kormányzási képesség hiánya miatt nem képesek ciklusokon átívelően, akár 20-30 évre vagy még távlatosabban előre gondolkodni, hanem csak a pillanatnyi túléléssel, haszonmaximalizálással törődve cselekszenek. A 19. század gondolkodói alapján ezek a kabinetek nem méltóak arra, hogy egy országot vezessenek, hiszen hiányzik belőlük a törekvés a „magabíró ország” létrehozására. Ezek az elitek elpazarolják a számukra megadatott lehetőséget, elmulasztják, hogy felnövekedjenek a rájuk bízott ország és nemzet irányításához. Ha a választók megtapasztalják mindezeket, akkor olyan politikai közösségeket hoznak helyzetbe, amelyek képesek meghaladni ezt a politikai köldöknézést. Olyan új erővel bír, de hagyományosan értelmezhető – és ezáltal kiismerhető – értékrenddel rendelkező politikai irányzatot emelnek fel, amely ki tud építeni egy új rendszert, amely a perspektíva és a kiszámíthatóság lehetőségét adja számukra, s ennek segítségével egy új korszak alapjait képes megteremteni. Mindez megteremti a lehetőségét egy független, magabiztos, önerőre támaszkodó, öntudatos és szuverén ország és nemzet alapjai lerakásának.

A CSELEKVŐ ÁLLAM

Az öt megválasztó és helyzetbe hozó társadalom részéről ilyen elvárásokkal rendelkező, s feladatait jól ellátó államnak és a végrehajtást kézben tartó kormánynak az a kötelessége, hogy cselekvő legyen, s felhívja polgárai figyelmét mindarra, ami korábban ezen lehetőségeket korlátozta, illetve mindarra, amely a jelenben lehetővé teszi. Érzékeltetnie kell az öt megválasztó társadalommal, hogy a környezet, a viszonyrendszerek változnak, átalakulnak, sőt néha lecserélődnek. Meg kell ismernie és meg kell mutatnia állampolgárainak, hogy az új rendszerek, a megjelenő technológiák, a formálódó gazdaságszervezési elvek, az eddig ismeretlen fogyasztási minták és gazdasági csatateretek mit jelentenek, ezek révén milyen új jelenségekkel találkozhatnak, s azok miként fognak hatni életükre, hogyan alakítják át a már megszokott keretrendszereket, hogyan lehet használni ezek előnyeit, s hogyan kell kivédeni veszélyeiket.

Tehát egy új korszakot kialakító, egy kurzust építő kormánynak folyamatosan fel kell készíteni az országát, tágabb értelemben nemzetének tagjait az új korszak új kihívásaira. Meg kell találni azokat az új vagy régi, de elfeledett válaszokat, amelyek megoldásokat kínálnak, és egyben nemet kell merni mondani úgy a korábbi, meghaladott elképzelésekre, mint az új, de értékrendjükbe beilleszthetetlen gondolatokra. Csak így lehet egy társadalom önazonos, s csak

Giró-Szász András:
*Gondolat és erő – A cselekvő
állam orbáni modellje* (2019)

így lehet – nagy türelemmel és kitartással, hiszen nem minden szereplő jut el egyszerre a felismerés azonos szintjére – megformálni egy önmagát elbíró nemzetet és országot.

De mi kell mindehhez? Egyszerre kell válaszokat találni a gazdaság és a társadalom alapvető problémáira s egyben a változó világ új kihívásaira is. Egyszerre kell válaszokat találni, hogy a gazdaság és társadalom problémáinak megoldásai, lehetőségeinek kiaknázásai szinergikusan rendeződjenek, kölcsönhatásuk pedig ne lerontsa, hanem erősítse egymást. Ezeket a nagy, rendszer-

szintű, sőt néha globális problémákat nem lehet fejet lehajtva, szemlesütve kezelni, pláne orvosolni. A gazdasági, társadalmi, erkölcsi válság meghaladását igénylő társadalom teremtette mozgásteret kihasználva át kell gondolni s nyíltan vállalni kell – sokszor konfliktusok sokaságán keresztül – a társadalom átalakításának feltét-

eleit, a gazdasági fellendülést biztosító kormányzati működési módot. Mind-ebből következik, hogy a meginduló válságkezelés, az alapoktól történő újr felépítés (és nem újjáépítés) célja nem az, hogy az ország visszatérjen a válság előtti időkhöz, hanem az, hogy új alapokra építve, új dolgokat lehessen bevezetni: új alkotmányt, új törvénykönyveket, új monetáris politikát, új gazdaságpolitikát, új adórendszert, új családtámogatást s még számos dolgot, amely együttese teremti, teremtheti meg a kiszolgáltatottság, a másoktól való függés folyamatos visszaszorítását s az önrendelkezés minél magasabb fokát.

Összességében tehát az ilyen lehetőségek által jellemezhető helyzetbe kerülő kormányzatnak be kell vezetnie a *cselekvő állam* olyan új modelljét, amely létre tudja hozni az ezen kihívások között elsődleges fontosságúvá előrelépő *nemzeti önerőt*. Mindehhez – nem győzöm hangsúlyozni – szükséges újraalkotni az alapokat és a kereteket, hiszen a korábbi időszak kérdései, fel nem oldott problémái általában a közjogi és az alkotmányos intézményrendszer elavultságából, valamint az erre épülő politikai mechanizmus visszásságaiból adódnak.

MAGYAR MODELL

A fentebb leírtak bárminemű hasonlósága az elmúlt évtized Magyarországgal, a 2010 előtti kormányzati csóddal, a belőle fakadó gazdasági, társadalmi és erkölcsi válsággal, valamint az ezt 2010-től le-, illetve felváltó, s háromszor a magyar társadalom által markánsan megerősített új kormányzati logikával csak a véletlen műve lehet – vagy mégsem!

Ez történt ugyanis Magyarországon is, ahol a 2010-es kormányváltás előtt a rendszerváltozás közjogi alkotóelemei recsegtek-ropogtak, mert nem feleltek meg az új kihívásoknak. A minderre választ adó Alaptörvény elfogadásával történt meg a valódi, tényleges rendszerváltás, s erre lehetett felépíteni a kormányzat következő években végrehajtott, országformáló logika vezette cselekvését. Ez volt a fundamentuma, hogy szembe menjen az azt megelőző domináns magyarországi államfelfogással, hiszen a neoliberális dogma legkomolyabb kritikáját adta, s legélesebben változtatott azon.

Világosan kimondta, hogy a nemzeti versenyképességet nem lehet csak az egyének egymás közötti versenyére alapozott társadalomszervezés elve szerint felépíteni. Világossá tette, hogy egy olyan nemzeti alapú állam kialakítása a cél, amely erős, szuverén, közösségelvű, munkaalapú, polgári életminőséget és státuszbiztonságot teremt. Olyan országot akar felépíteni, ahol érték a haza, érték a szabadság, érték a család, érték a hazáért és a családjáért végzett munka, s mindezek szimbiózisából jön létre valami jobb. Olyan ország, amely idővel rendelkezik azzal a hatékony állammal, stabilizálódó társadalomszerkezettel és erős gazdasággal, nemzeti közösséggel, amely képes ezeket az értékeket tartósan előtérben tartani, fenntartani és ezáltal megőrizni.

Lényegében négy elem – erős parlamenti többség, menedzser típusú kormány, kézben tartott közigazgatás és független, de együttműködő intézmények – egysége a kulcsa annak, hogy viszonylag rövid idő (2010 utáni két év) alatt meg lehetett állítani a lecsúszást, stabilizálni lehetett a gazdasági és államhá-

a másoktól való függés visszaszorítása

tartási számokat. Így lehetett létrehozni a stabil alapokon nyugvó gazdaságra építő társadalmpolitikát, s az ezek együttes fejlődésén alapuló jövő Magyarországot is. E négy elem – nyilvánvalóan hibákkal és korrekciókkal való – együttes cselekvése a 21. századi hatékony, magát elbíró és lemaradásait fokozatosan felszámoló magyar állam létrehozásának alapja.

Az így fokozatosan létrejövő, a gyerekbetegségekkel megküzdeni képes hatékony magyar állammal a háttérben alapjaiban kellett megváltoztatni, újragondolni a gazdaság és a társadalom nagyon sok – sokak által dogmaként tisztelt és változtathatatlanak hitt – elemét és szabályát. Az új korszakban ezért nagyon

Önédelem – Gróf Tisza István 2014-ben visszaállított szobrának (Zala György, 1934) katonát családjával ábrázoló mellékalakjai az Országháznál (Fred Romero felvétele / Flickr)

fontos és megkerülhetetlen tartópillére az államot meghatározó eszmerendszernek a munka középpontba állítása, azaz a „mindenkinek lehetősége, s ha önfenntartásához szükséges, kötelessége is kell, hogy legyen dolgozni” elvének bevezetése, hisz csak így tud az ország a lejtő aljáról nemcsak gazdaságilag, hanem morális szempontokat is figyelembe véve visszakapaszkodni. Csak így tud stabilná válni a gazdaság, s csak ezen elvek alapján megtett lépésekkel lehet megteremti és megalapozni egy kiegyensúlyozott társadalmat.

A 2010-ben létrejövő kormányzás mindezzel többé-kevésbé tisztában volt, s amit akkor még nem látott világosan, azt viszonylag gyorsan, az első ciklus alatt sikeresen integrálta kormányzati filozófiájába és az abból fakadó cselekvésébe.

AZ ÚJ KORSZAK ALAPELVEI

Az önerejéből működni képes állam szükségleteit már a legelején rögzítették.

1) Kimondták, hogy a magas államadósság minden egyéb erőfeszítést hiábavalóvá tesz, s kiszolgáltatottsággal, függőséggel jár együtt, vagyis az ország így nem a maga ura. Ezért az új korszakban radikálisan csökkenteni kell az államadósságot, s át kell alakítani annak szerkezetét, a külső kiszolgáltatottságot át kell konvertálni az állampolgárok általi bizalmi hitelezéssé. E kettős cél – az állampolgár bizalma államának papírjai iránt, valamint az állampolgár hasznahozadéka a befektetett bizalom után – az egyik fundamentuma az önerős, egyre inkább magát elbíró, a kihívásokra saját válaszokat adó állam létrejöttének. 2) Egyértelművé tették, hogy az új korszakban a nemzeti vállalkozásokat kiszolgáló kritikus infrastruktúra döntő tényező lesz, ezért többek között a bankrendszert, az informatika-, az energia- és a médiaszektor, valamint a közszolgáltatások döntő részét hazai kézbe kell venni. 3) Azt vallották, hogy az országon belül az állampolgároknak szabadon kell dönteniük saját és közösségük sorsáról. Ez egyrészt a nemzetközi finanszírozótöke (IMF, Világbank) korlátozó szerepének visszaszorítását vagy megszüntetését jelentette, másrészt az állampolgárok rendszeres, aktív bevonását is – a nemzeti konzultáció rendszerével – fontos, társadalmi támogatottsággal alátámasztott kérdésekben.

Mindezek alapján jól átlátható, hogy a gazdaság- és társadalompolitika nem csupán intellektuális kérdés. Világos, hogy a magát bíró ország eléréséhez szükséges jó politikához nemcsak gondolat kell, hanem egy időben stabilitás, erő, döntés- és cselekvőképesség is, hiszen csak ez tudja sokévnyi sodródás, útkeresés és kényszerek közötti egyensúlyozás után új pályára állítani a magyar gazdaságot és az annak eredményein nyugvó magyar államháztartást. Mindezekre nem gazdasági öncélúság okán volt szükség, nem is azért, hogy a hazai és nemzetközi szakértői főszódomor megnyugodjon, hanem hogy ezen eredményekre építve újjá lehessen szervezni, meg lehessen erősíteni, egészségessé lehessen tenni a magyar társadalmat. Ennek következtében a gazdaság- és társadalompolitikai keretek teljes egészében megváltoztak. A kormány által elvetett neoliberális gazdaság- és társadalompolitikai eszmerendszer és eszköztár helyett egy olyan, sok szempontból új és saját utat keresett, amely a jelen problémáira éppen úgy választ tud adni, mint ahogy a jövő kihívásainak is képes megfelelni.

Ez a teljesség igénye nélkül a következő pontokkal jellemezhető:

1) A szuverén és felelős pénzügypolitika és gazdálkodás legfőbb ismérve a felelős költségvetési gazdálkodás évről évre történő biztosítása, amely egyben a *nemzeti érdekeket* szem előtt tartó, cselekvőképességre törekvő magyar gazdaságpolitika egyik sarokköve is. Nem lehet ugyanis szuverén gazdaságpolitikát megvalósítani akkor, ha a cselekvőképességet befolyásolja a pénzügyi kötöttség és kitettség, ha a hitelezők mondják meg, meddig mehet el a kormányzat. Jól érzékelhettük ezt a visszás helyzetet akkor, amikor az országnak még volt IMF-hitele, és sem a nyugdíjak, sem a családtámogatások, sem a fejlesztések, sem a munkahelyvédelem terén nem rendelkezett önálló, csak a magyar nemzet érdekeit figyelembe vevő döntéshozatallal.

meghatározó a munka középpontba állítása

2) Kiemelt figyelmet érdemel a gazdasági növekedés és az adósságcsökkentés összehangolása. Csak az a növekedés lehet fenntartható, amely nem sodorja adósságspirálba az országot. Nem hitelből, hanem valós gazdasági teljesítményből kell működtetni az országot, azaz a hitelállomány bővítése csak fejlesztési célokkal indokolható. Az így létrejövő *gazdasági konszolidáció* biztosítja a fedezetét a ciklikusan ismétlődő gazdasági válságok mérséklésének, s káros hatásaik minimalizálásának. Ezzel párhuzamosan az adósság belső szerkezeti átalakítására volt szükség. Törekedni kellett a devizakitettség csökkentése mellett arra, hogy az állam a kamatokat a lakosságnak, ne pedig a külföldi befektetőknek fizesse, ezzel is csökkentve a kitétséget, valamint erősítve a hazai középosztályt.

3) Munkaalapú, a középosztály megerősítését és státuszbiztonságot hozó gazdaság már ezekre az alapokra kell, hogy épüljön. A gazdaságpolitika középpontjában a munka és a munkaalapú társadalom kerül. A cél az lett, hogy aki dolgozni szeretne, az juthasson munkához, s hogy elérhetővé váljon a minél teljesebb foglalkoztatottság, azaz hogy a foglalkoztatottak aránya elfogadható mértékű legyen az inaktívak (nyugdíjasok, kiskorúak) arányához képest.

4) A gazdaság – a béremeléseken túlmenően – segíti a középosztály és a polgári berendezkedés megerősítését azzal, hogy az adórendszert a társadalompolitikai céloknak veti alá. Ennek értelmében az állam a munka helyett a fogyasztást kezdte el adóztatni, az adópolitikában is elismerte a családalapítást és családfenntartást, valamint olyan adózási környezetet teremtett, amely segíti a hazai vállalkozók és vállalkozások megerősödését.

5) A gazdasági cselekvőképesség és szuverenitás megteremtése és erősítése értelemszerűen következett mindebből. A felelős és szuverén pénzügypolitika és költségvetési gazdálkodás megteremtette a pénzügyi szuverenitást. Az ezáltal keletkezett mozgástér lehetőséget biztosított ahhoz, hogy a hazai tulajdon, illetve az állami tulajdon újra megjelenjen egyes nemzetstratégiai ágazatokban, amelyek az ország működését és hosszú távú szuverenitását garantálják. Ezeket a változásokat és eredményeket csak a fenntartható gazdasági fejlődés képes tartósan konzerválni. Folyamatosan ki kellett és ki kell aknázni a gazdasági tartalékokat a fokozott és fenntartható növekedés érdekében. A versenyképes gazdaság megteremtéséhez el kell érni, hogy minél magasabb hozzáadott értékű termékeket és szolgáltatásokat valósítsanak meg a hazai vállalkozások, miközben nő a feldolgozottság szintje, azaz egyre inkább a „nyersanyagok helyett késztermékeket” elv érvényesül.

Mindezen elveknek s ezek következetes bevezetésének és a mindennapi kormányzati cselekvésben való állandó orientáló jelenlétének a következménye az állampolgárok egzisztenciális helyzetének állandó és fenntartható – lépésről lépésre történő – javulása, amely az egyetlen hosszú távon eredményes módszer a társadalmi önazonosság megerősítéséhez.

a cselekvőképesség és a szuverenitás megteremtése

POLITIKAI KORMÁNYZÁS

Az így megformált, a magabíró jellemzés irányába elmozduló állam jellegzetessége, hogy politikai kormányzáson alapul, vagyis a választói érdekek képviselésének ellátására törekszik a különböző ágazati, partikuláris érdekekkel szemben. A létrejövő politikai kormányzás nem jelent tehát mást, mint hogy az állam szerepét új filozófiai megközelítéssel határozzák meg, s a politikai osztály cselekvését a nemzet és a közösség érdekeit követve definiálják. Következésképp a gazdaságpolitikai kormányzás középpontjában nem a bürokrácia, a dogmatikus gazdasági ortodoxia, valamint a lobbik által kialakított irányok és javaslatok, hanem a társadalom egészét átfogó társadalompolitikai célok, nemzeti érdekek, nemzeti célok képviselete áll. Így vált lehetővé, hogy sikeresen elkezdődjön az összehangolása a gazdaság egészséges és fenntartható működésének a társadalom és a nemzet elsődleges érdekeivel.

A teljesség igénye nélkül, a gazdaságpolitikát is átható nemzeti érdek például a demográfiai fordulat elérése, a munkaalapú társadalom létrehozása,

a területi különbségek megszüntetése, a versenyképes, identitással rendelkező nemzet megteremtése, amely egyaránt magában foglalja az államot, a gazdaságot és a társadalmat.

Azaz a gazdaság nem öncélú, hanem a társadalmi értékek alapján, nemzeti alapon szerveződik. Éppen ezért az állam nem mondhat le olyan gazdasági területek döntéshozói-irányítói szintű tulajdon- és/vagy szabályozójogáról, amelyen keresztül polgárai mindennapi életét, annak biztonságát közvetlenül befolyásolja, hiszen csak ezzel a szerepvállalással tud eleget tenni az önerős, gondoskodó, esélyt adó állam feladatainak. Ezen feladatok elvégzéséhez támasza a középosztály, egészen pontosan az *alulról nyitott középosztály*, amelyben az állampolgár a szükségleteit úgy elégíti ki, hogy ezt önmagáért és az őt befo-

gadó közösségért együttesen viselt felelősséggel teszi. Ez persze csak akkor lehetséges, ha a társadalom széles körben hiszi, hogy az emberek élethelyzetének alakulása, boldogulása a nemzeti versenyképesség állapotával függ össze. A versenyképesség növeléséhez pedig elengedhetetlen az állam nemzetépítő szerepének újraértelmezése, a szerepvállalás világos célokra történő meghatározása. Az így létrejövő kiszámíthatóság, fenntarthatóság, eredményesség hármassával nyújtja az állam a társadalom számára azt a biztos alapot, amelyre építve tudják egyre szélesebb rétegei fokozatosan létrehozni státuszbiztonságukat.

Az elmúlt 12 évben egy olyan új rendszer kezdett tehát kiépülni, amelynek elsődleges célja a nemzeti és gazdasági önrendelkezés visszaszerzése, a cselekvőképesség, a szuverenitás biztosítása. Ez az elköteleződés tette képessé a Kormányt, hogy a csőd széléről visszahozza az országot, valamint ez tette képessé

önerős, gondoskodó állam

Közép-európai horizont –
Kilátás a Dobogó-kőről
a Duna-kanyarra
(Wikimedia Commons)

arra is, hogy fenntartható növekedési pályára állítsa a nemzetgazdaságot és megakadályozza egy újabb válság kialakulását, illetve globális válság idején megakadályozza, hogy versenytársainkhoz képest jobban kiszolgáltassa annak az országot. És ez a stabilitás adta az alapot a nemzetpolitika újjáépítéséhez.

A 2010 utáni magyar politikának egyértelműsíteni kellett, hogy a határon túli magyarság számára az állampolgárság – a történelmi és erkölcsi dimenzió mellett – nem az áttelepülés lehetőségét, hanem a szülőföldön való élet jog- és létbiztonságát erősíti meg. Ez az üzenet azért is fontos volt, hogy elkerülhető legyen a 2004 decemberében már használt balliberális félreértelmező, megtévesztő narratíva (amely táptalaja volt a vélt és koholt problémáknak) – és így, ennek az üzenetnek a használatával, nem lehetett ismét kihasználni a szociális helyzete miatt érzékeny magyar társadalom félelmeit. Az adatok azt mutatták, hogy az áttelepülés az aktív, munkaképes, iskolázottabb rétegeket érintette, akik viszont nem minősültek szociálisan rászorultnak, ellenben a közteherviselésben tisztességes módon részt vevő adófizetőkkel váltak. Az áttelepülés folyamata az ezredforduló környékén lelassult, sőt érzékelhető volt egy visszatelepülési tendencia is.

Mindezek mellett az állampolgárság – a közép- és hosszú távú nemzetstratégiai szempontokat figyelembe véve – az egyik megfelelő válasz a demográfiai hatások kihívásaira is. Magyarországon – éppúgy, mint Nyugat- és Közép-Európa összes többi államában – a következő évtized egyik legfontosabb problémája a demográfiai kihívásokra adandó megfelelő társadalmi, gazdasági és politikai válasz. Nyilvánvalóan még sok racionális érvet lehetne talán kelleni is felsorolni, már csak azért is, mert ezek hiányában ismételten tévútra mehet az állampolgárok egy jelentős része. De nem szabad elfelejtenünk, hogy

a racionális érvelésnek a szerepe csak a felelőtlen riogatás és féltetéstől való megelőzése, illetve visszaszorítása kell(ett), hogy legyen, mert a határon túl élő magyarok számára adott állampolgárság nemcsak *történelmi kötelességünk*, de a nemzetpolitika kihagyhatatlan eleme is volt egyben.

KÖZÉP-EURÓPAI SZÖVETSÉGRENSZER

A fentiekben felvázolt alapokon nyugvó sikeres kormányzati politikának köszönhetően Magyarországnak napjainkra már van ereje és vannak erőforrásai ahhoz, hogy elszánt és bátor politikai cselekvés végrehajtásával a Kárpát-medence újjáépítésének kezdeményezője legyen. A Kárpát-medence magyarsága számára megfogalmazott üzenet egyértelmű: együvé tartozunk. A környező országok számára megfogalmazott kormányzati ajánlat is világos: az elmúlt évszázad perlekedései, gáncsoskodásai után, vélt és valós sérelmeik féltetelével a térség országai hozzanak létre egy sokoldalú, erős kapcsolódást, beleértve ebbe a mindennapi életet meghatározó elemeket is, mint a nagyvárosok gyorsvasúttal és autópályákkal való összeköttetése vagy az energia-hálózatok összekapcsolása. Ez a sajátos integráció emeli meg Magyarország és a Kárpát-medence súlyát egy formálódó közép-európai érték- és érdekérvényesítő szövetségben, hiszen ahhoz, hogy az Európai Unió belüli küzdelemben hazánk sikeres lehessen, a térség országainak fel kell építeni Európa nagy, erős, biztonságos politikai és gazdasági térségét: Közép-Európát.

Természetesen – mint minden, erőviszonyok átalakításával járó elképzelés – ez a törekvés is jelentős ellenfelekkel találta magát szembe. Az Európai Unió belüli vita alakult ki a bővítés vagy a többsebességes Európa kérdésköre körül. Közép-Európa és ezen belül Magyarország bővítéspárti, míg a bővítés helyett olyan törekvések is megfigyelhetők, amelyek a jelenlegi rendszert tennék két-, illetve háromsebességesé. Ez veszélyt jelent *Közép-Európa érdekeire*. Ezen veszély kivédése érdekében kell a lélekben és kultúrában történelmi sorsközösséget alkotó közép-európai országok gazdaságát erősíteni, és ezért kell a nagy infrastruktúráikat még hatékonyabban összehangolni. A gazdasági növekedés üteme a Közép-Európa motorját adó visegrádi országokban gyorsabb, mint az unió nyugati felében, és kétszer akkora, mint az unió egészében. A britek kiválásával az EU meggyengült, s ez a helyzet az unió belüli tovább növeli Közép-Európa és benne a visegrádi országok súlyát.

Közép-Európa súlya és szerepe folyamatosan felértékelődik Európában és az unióban is, amelyre a térség országainak eddigi gazdasági teljesítményemelkedése az egyik magyarázat. Az országok közül Lengyelország meghatározó szerepe egyértelmű. Vele összefogva megtehető egy nagy *közép-európai gazdasági térség* alapja, hiszen a V4-országok kereskedelme Németországgal 55 százalékkal magasabb, mint a német–francia kereskedelem volumene, a német–olasz kereskedelem vonatkozásában pedig a V4-ek és a németek kereskedelme háromszor akkora, mint az olasz–német reláció. Jelenleg tehát Közép-Európa jelenti Európának azt a részét, amely

a jövőben a kontinens gazdasági növekedésének fő eleme lehet. Európa jövőjével kapcsolatban az újjáéledő, erősödő Közép-Európa ad reményt. Ráadásul ez a 120 milliós térség további erős növekedési potenciállal rendelkezik.

Ajánlott irodalom

G. Fodor Gábor: *Az Orbán-szabály – Tíz fejezet az Orbán-korszak első tíz évéről*. Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, Bp. 2021.

Giró-Szász András: *Gondolat és erő – A cselekvő állam orbáni modellje*. MCC–Tihanyi Alapítvány, Bp. 2019.

Igor Janke: *Hajrá, magyarok! – Az Orbán Viktor-sztori egy lengyel újságíró szemével*. ford. Matthe Watson-Broughton, Rézbong, Göd, 2013.

Magyarország 2020 – 50 tanulmány az elmúlt 10 évről. szerk. Mernyei Ákos–Orbán Balázs, MCC Press, Bp. 2021.

Magyarország 2021 – Társadalom, gazdaság és politika napjainkban. szerk. Barthel-Rúza Zsolt–Fűrész Gábor–Pillók Péter–Stefkócs Ádám, Századvég, Bp. 2021.

Georgi Markov: *Az Orbán-jelenség*. ford. Tütüncov Jordán, Kairosz, Bp. 2020.

Matolcsy György: *Egyensúly és növekedés 2010–2019. Sereghajtóból újra éllovas* (2. átdolg. kiad.) Magyar Nemzeti Bank, Bp. 2020.

Összetartozunk – Magyarország 2010–2020. szerk. Bencsik András, Artamondó Kft. Bp. 2020.

Schmidt Mária: *Országból hazát – Harminc év szabádon*. Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, Bp. 2021.

Szajer József: *Ne bántsát a magyart! – Gondolatok a bevándorlásról, a Fideszről, Magyarországról, Alaptörvényükről és Európáról*. Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, Bp. 2019.

Újra nagyra teszik Magyarországot, 2010–2020. Öszinteség, bátorság, büszkeség. szerk. Kovács István–Molnár Balázs–Szánthó Miklós, Alapjogokért Központ, Bp. 2021.

Magyarország várakozása, tervei és érdekei szerint a Balkán eddig nem tagállam országai Szerbia vezetésével csatlakozni fognak az unióhoz. Magyarország támogatja ezt a folyamatot, támogatja ezen belül Szerbia csatlakozását, de érdekérvényesítő képességét felhasználva feltételül szabja, hogy a külhoni magyar érdekek ne sérüljenek. Ha a balkáni bővítés megtörténik, akkor ezzel a lépéssel Magyarország földrajzi fekvése és gazdasági kapcsolatai révén is nyerni fog. A magyar gazdaság jelentőségét, a magyar politika érdekérvényesítő képességét, a magyar társadalom önbecsülését ez a helyzet – ahogy a V4-ek helyzetének egyre inkább történő felértékelődése is – tovább erősítheti. Ha – ellentétes folyamatként a brit kilépéssel – Szerbia és egy-két kisebb balkáni ország belép az unióba, akkor az európai gazdaság súlypontja nyugatról keleti irányba fog elmozdulni, térségünk gazdasági súlya tovább nő. A következő tíz-tizenöt évet ez a folyamat határozza majd meg, és Európa gazdasági teljesítményének középpontja egyre inkább Közép-Európában lesz, szélesedő mozgásteret, új lehetőségeket, nagyobb érdekérvényesítést hozva Magyarországnak is. Most jött el a lehetőség és az alkalom, hogy észlelve ezeket a mozgásokat, Magyarország képes legyen azok felhasználására, s olyan pozíciókat foglaljon el, amelyek a következő évszázadra meghatározhatják szerepét, s ezáltal polgárainak mindennapjait.

Ez a lehetőség, ami helyzetbe hozza Közép-Európa országait, elfogadhatatlan a nyugat-európai liberális politikai elit számára. Közép-Európa népei számára meg az elfogadhatatlan, hogy a nyugat-európai politikai elit akarja – egy része valós felhatalmazás nélkül – meghatározni, hogy a szuverén közép-európai tagállamok kikkel éljenek együtt és hogy milyen, a kihívásokra egyébként a nyugatinál sokszor megfelelőbb válaszokat adó rendszereket működtessenek. Ráadásul a nyugati véleményformálók sokszor olyan elveket és cselekedeteket kérnek számon a közép-európai államokon, amelyeket a mindennapokban saját hazájukban sem gyakorolnak. A térség szuverén államainak szabad joga meghatározni, hogy hogyan számolják fel a múltbéli kommunista-szocialista rendszerek elemeit, s hogyan építik ki – demokratikus kereteken belül – politikai rendszerüket, gazdaságukat, társadalomszerkezetüket. Mindezt a hosszú távú nemzeti fennmaradásuk és fejlődésük érdekében.

közép-európai érték- és érdekérvényesítő szövetség

NEMZETI ÖNAZONOSSÁG

Ebben a térségi szintű kihívásban és ebben a kontinens méretű küzdelemben is a siker egyik, ha nem a legfőbb és elengedhetetlen feltétele, hogy a kihívásokkal szembenéző s a küzdelemben lévő ország háttere – gazdasági és társadalmi folyamatainak kiszámíthatósága – rendben legyen, a *nemzeti önazonossága* adta erejét felhasználva Magyarország küzdjön a szuverenitását jelentő önerőből való létezésért. A mindezen logika alapján működő cselekvő állam az, amely céljaival és eredményeivel nem teszi hiábavalóvá nagyszüleink és szüleink erőfeszítéseit, jövőt ad az egyéneknek, a családoknak, a közösségeknek, a nemzetnek és a hazának.

Persze mindig vannak, akik ezeket a lépéseket értéktelenítik, akiknek elvárásai mindig felülírják az eredményeket, akik minden számszerű sikerrel szemben egy nagyobb számot tudnak szembeállítani. Ezek az emberek, akik elsősorban valamivel szemben megfogalmazott érzelmeik által vezérelve semmibe veszik a racionalitást, és sokszor tévedésből, de számos esetben rosszindulatból vagy tehetségtelenségüket palástolandó vélekednek így. Természetesen az elmúlt évtizedben végrehajtott gazdaság- és társadalomépítés részletein még biztosan lehet és kell is csiszolni, de az irány helyességének nem érzékelése az az átlátóképesség és a távlatos gondolkodás teljes hiányát jelenti, hiszen azok, „akik nem hallják a zenét, bolondnak nézik azokat, akik táncolnak rá”. ■